

socialisme niets weten. Die is in strijd met hun meest elementaire beginselen.

Maar aan de andere zijde heeft het zich aangesteld (aanvankelijk!), alsof het Christelijk onderwijs in zijn handen veilig was, en dat het den strijd voor het Christelijk onderwijs zou voeren.

Zoo waren er na de revolutie van 1918 landen in het Duitsche rijk, waar men van regeeringswege het onderwijs praktisch neutraal (dat wil dus zeggen: zonder religie) had gemaakt, hoewel er nog veel Ouders waren, wien dat tegen de borst stuitte.

De nationaal-socialisten waren er haastig bij, toen ze daar de meerderheid kregen, nog voor de Rijksregering „om“ was, het schoolgebed weer in te voeren, en ze hebben er met veel vertoon op gewezen, dat ze daardoor er blij van gaven, dat de partij inderdaad de Christelijke beginselen voorstond.

Was dat dan ook niet goed? Was dat niet prachtig?

O ja, uitmuntend!

Maar achteraf bezien walgelijk, nu men die „voorstanders!“ van het Christelijk onderwijs bezig ziet, om de scholen, die nog tamelijk goed waren, te verheidenschen, te vergermaniseeren, en te drenken met de geestesproducten van „bloed en bodem“, zooals dat door Rosenberg voorgesteld wordt. Daaruit blijkt, dat die „vrome“ gieste van weer-invoering van het schoolgebed feitelijk niets was, dan een handige reclame om de menschen van Christelijk beginsel wat voor te spiegelen en voor de „partij“ te winnen.

ZOO IS DE NATIONAAL-SOCIALISTISCHE TACTIEK!

Het nationaal-socialisme heeft zich steeds voorgedaan als de voorstander van wat de massa wil, en wanneer door die gieste de massa dan volgzzaam is geworden, wordt die zooveel mogelijk gesuggerend, dat het nu goed gaat, en men gaat ze den wil der partij eenvoudig opleggen.

Het is dan ook plicht voor de onderwijzers in de hoogere klassen van de lagere scholen onderwijs te geven in de nationaal-socialistische levens- en wereldbeschouwing.

In de eerste en tweede klasse heeft het nog niet, maar met het derde leerjaar moet er een begin mee gemaakt worden, en moet het kind in de richting à la Rosenberg geleidelijk worden opgevoed.

Er zijn daarbij voorbeelden aan te wijzen, dat de boekjes met Bijbelsche geschiedenis werden vervangen door boekjes, waarin het oude Germaansche heidendom werd besproken.

Fanatieke onderwijzers beginnen al wel vóór het derde leerjaar de kinderen de nieuwe beginselen bij te brengen. Zoo beroemt zich er in een blad één op, dat hij het reeds zoover heeft weten te brengen, dat een kind van 7 (zeven) jaar het volgende in de school opschrijven kon als korte samenvatting van wat de onderwijzer had besproken:

„De Duitschers hebben krachtige armen, in hun oogen ziet men den moed. Maar de Joden willen niets doen. Ze denken er slechts over, hoe ze een boer bedriegen kunnen. Geen van de Joden heeft een hamer in de hand“ en er is ook geen Jood, die naar de fabriek gaat. In de oogen van den Jood ziet men luiheid en bedrog“.

Een leerling van 8 jaar maakte er dit van:

„Op de plaatjes ziet men, hoe de Duitsche mannen bezig zijn, de hitlerjongen lacht vriendelijk. Maar de Joden op de plaat willen niets doen, ze willen slechts eten. Daar is een boer, die maait, dat hij er van zweeft. De Jood heeft een neus van een pond. Verscheidene Joden op de plaatjes zijn stapelvet“.

En de redactie van het blad, waarin het voorkwam („Der Stürmer“) voegt er aan toe: Flink zoo! (Brav gemacht, Herr Lehrer!).

O.

B.

2) Het onderwijs was door platen aanschouwelijk gemaakt en verduidelijkt.

BRIEF UIT AMERIKA

„Karl Barth en Christelijke Eenheid“.

Heeft Karl Barth invloed in Amerika? Zoo ja, hoe laat zich die invloed gelden? Wie zijn de voornaamste voorstanders van Barth's theologie in Amerika? Stelt men zich zulke vragen in Nederland?

Op zulke vragen valt niet gemakkelijk een antwoord te geven. Toch zijn er enkele bijzonderheden waarop we willen wijzen.

Men weet, dat er in Amerika nu al jaren lang veel geschreven is over samensmelting van verschillende kerkengroepen. Afgevaardigden van de eene „denomination“ (kerkengroep, kerkformatie) na de andere hebben in de laatste jaren op de onderscheidene algemeene synodes de zaak met vuur bepleit.

De zaak wordt dan pragmatisch — uit utiliteits-

overwegingen — bezien. Wat een versnippering van krachten, en wat een verdubbeling van werk zooals de zaken nu staan! Hoeveel beter indruk zou het maken op de wereld rondom ons, en vooral op het zendingsveld, als we allen te samen één Kerk van Christus vormden! Zoo redeneert men dan.

Onderscheidene „denominations“ zijn reeds verenigd. Men moet dan goedwilligheid betoonen en wat laten vallen. De basis van samenkomst wordt tenslotte de laagst algemeene deeler.

Nu zou ik gaarne vermelden, dat dergelijke eenheidsbewegingen zich althans tot de niet-gereformeerde kerkengroepen beperkten. Dat is echter, helaas, niet het geval. Dr J. Ross Stevenson, president van Princeton Seminary, is voorzitter van de „Department of Church Cooperation and Union“ in de Presbyteriaansche kerk, U.S.A. Hij is een varig voorstander van vereniging zijner kerk, niet alleen met andere Gereformeerde kerkengroepen, maar ook met niet-gereformeerde kerken. In dezen heeft hij natuurlijk den hartelijken steun der Modernen.

Tot dusver echter heeft het werk van Dr Stevenson en de zijnen nogal tegenstand ontmoet. Natuurlijk hebben de Gereformeerden in de Presbyteriaansche kerk, zooals Dr Machen en anderen, hem ook op dit punt van jaar tot jaar bestreden.

Nu schijnt het echter, dat Karl Barth het verenigingsprogramma der ethisch-modernen terdege voort zal helpen en misschien zal doen zegevieren. Adolf Keller schreef een boek getiteld: „Der Weg der dialektischen Theologie durch die kirchliche Welt“. Dit boek is in het Engelsch vertaald op aandrang van den secretaris emeritus van de „Federal Council of Churches of Christ in America“.

Het bewuste doel van de vertaling van Dr Kellers boek was dus, om de samensmelting der verschillende „denominations“ te bevorderen. Men gaf het boek dan ook eenvoudig den titel: „Karl Barth en Christelijke Eenheid“. Dit is op zichzelf reeds veelzeggend. Men weet terstond, uit welken hoek de wind waait.

Als we nu het boek van Dr Keller lezen, wordt het ons wel duidelijk, hoe Dr Keller zich de verhouding van Barth tot de eenheidsbeweging voorstelt, en waarom de voorstanders van eenheid den invloed van Barth zoeken te bevorderen.

Neen, niet alsof Barth geen critiek heeft geoeft op Stockholm en Lausanne. Ook Stockholm en Lausanne zijn volgens Barth met het slijk van het menschelek streven besmet. Het historisch-zielkundige moet ook hier veroordeeld. Dit neemt echter niet weg, dat Barth's eigen theologie dit gemeen heeft met het oecumenisch streven, dat ook hij dieper wil gaan dan de belijdenis der kerk. De kerken hebben met hun schrijven van belijdenissen zoo gemakkelijk theologie gedreven. Ze meenden, dat ze de waarheid bezaten, en konden uitmeten bij de el of bij het pond. Ze gevoelden zich zoo zelfvoldaan. Met laatdunkendheid zagen ze op anderen neer. Als hooggezetenen deelden ze graden uit van meerdere en vooral van mindere rechtzinnigheid in de leer. Men zag het speciaal „charisme“ van andere kerken voorbij. Onder dit alles school een valsche intellectualisme; men sloot de waarheid op in een systeem, en beperkte God tot de wetten der logica.

Aan dit alles hebben zich de orthodoxe, en in het bijzonder de Gereformeerde kerken speciaal schuldig gemaakt, zegt Keller. De „Fundamentalists“, onder wie hij ook zonder meer Dr Machen rangschikt, hebben op echt naïeve wijze zulke bovennatuurlijke leerstukken als de onfeilbaarheid der Schrift, de maagdelijke geboorte, het geloof in wonderen en de verzoening door het bloed van Christus naar voren gebracht, alsof daarin zonder meer de oplossing van het moderne probleem te vinden ware (p. 184). In de Gereformeerde kerken van Nederland, waar men zelfs niet terugdeinst voor de leerstellingen van Dordt (p. 125), ontmoet de boodschap van Barth den felsten tegenstand. In die kerken is men wettisch in plaats van evangelisch. De zaak van Geelkerken heeft wel bewezen hoe zeer men daar nog hecht zelfs aan de letter van het Oude Testament. Een werkelijke slang heeft in het Paradijs Hebreusch gesproken (p. 130). Zulke een kerk met zulk een theologie, waar men zoo gebonden is aan historische feiten, en waar men zoo de waarheid als een systeem beschouwt, moet natuurlijk wat zij „het irrationalisme“ van Barth noemt, wel verwerpen.

Dat zal nu alles anders worden. Barth zal de eenheidsbeweging helpen, om de theologie van het Procrustusbed, waarop zij nu al eeuwenlang bekrompen heeft gelegen, te verlossen. Men zal den hoogmoed van het bezit eindelijk eens laten varen. Men zal ootmoedig bekennen, niet alleen, dat men het ideaal van eigene belijdenis niet heeft bereikt, ook niet slechts, dat er in andere kerken wel iets van de waarheid schuilt, maar dat men eigenlijk allen te samen van anderen op moet beginnen. Ook zal men belijden, dat dit steeds zoo zal moeten blijven; we komen nooit verder dan de eerste schrede; als menschen, ook als geloovige

menschen, staan we immers nog steeds onder de oordeel.

Zoo ongeveer redeneert Dr Keller in zijn boek. Sprak niet Karl Barth onlangs ook alzo in Utrecht? Vroeg hij niet aan de lieve vrienden der sprekende slang („die lieben Freunde der sprechenden Schlange“ Grundfragen, p. 30), of ze zich niet liever wat meer wilden interesseeren voor wat de slang gesproken heeft in plaats van zich steeds bezig te houden met de vraag, of een werkelijke slang is geweest?

Kortom, in Kellers boek evenals in Barth, en Barth evenals in Kellers boek, wil een heidensche ideëensysteem, of liever een heidensche afwezigheid van alle systeem, zich verbinden met de geschiedenis des heils, en de daarmee verbonden Godsvertolking in de Schrift. Men wil het eeuwig raadsbesluit van God, maar men wil om het irrationalisme van de moderne wijsbegeerte. Of men het wil of niet, de waarheid wordt daardoor relatief.

Is het wonder, dat men hier te lande Barth voor „church-union“-propaganda¹⁾ gebruikt? Is het wonder, als men dan toch ten slotte samen moet komen op de basis van den laagst algemeenen deeler? Is het wonder, dat Dr J. Ross Stevenson het Barthianisme met open armen te Princeton ontvangt? Doch daarover later meer.

G. VAN TIL

1) Propaganda voor de vereniging der kerken.

Nabetrachting over „Christus, den niet-deug“

Verleden week zond de secretaris van „Paedagogisch Tijdschrift“ mij een artikel ter plaatsing. Het bevatte enkele dingen, die ik met genoegen publiceerde, en daarna beantwoorden wilde, indien maar vaststond, dat de hoofdredacteur van dit tijdschrift, Prof. Waterink, plaatsing begeerde. Ik verzocht dus per keerende post den heer Wouters mij op dit punt nader in te lichten. Daarna is mij een ander stuk ter plaatsing toegezonden, waaruit enkele uitspraken van het eerst aangeboden stuk geschrapt waren. Dit tweede stuk kwam te laat voor het nummer van verleden week. Thans neem ik het over uit het „Paedagogisch Tijdschrift“ zelf, waarin de heer D. Wouters, hoewel secretaris der redactie, en ingezonden stuk aan zijn eigen redactie aanbiedt, de welke het geplaatst heeft. Uit dit feit en de andere leid ik af, dat de hoofdredacteur, Prof. Waterink, de plaatsing gewild heeft. Het begint aldus:

Vergun mij als secretaris van de redactie van het „Paedagogisch tijdschrift“ voor het Christelijk onderwijs“ voor de volgende regels een plaats in uw blad. Bij voorbaat mijn dank.

In „De Reformatie“ van 22 November j.l. doet Prof. Dr K. Schilder te Kampen een aanval op het „Paedagogisch tijdschrift“, welke feitelijk neerkomt op een aantal afkeuringen aan het adres van den hoofdredacteur van het tijdschrift, Prof. Dr J. Waterink.

Dit is niet juist. Het stuk bevatte een aanval op de synthese in wetenschappelijk werk. En pas in verband daarmee op Prof. Waterink. Het was een aanval op het tegelijkertijd willen dwelen, en de kraan laten loopen. Men moet niet doen, alsof de wil tot-dwelen ontkend is („Soester Kh.“). Die is uitdrukkelijk erkend.

Vervolgens schrijft de heer D. Wouters aan zijn redactie:

Naar aanleiding van dit artikel zou ik gaarne willen verklaren:

Iste, dat het daartoe aanleiding gevende artikel van Dr Schuyten verscheen in het Aug.-Sept.-nummer — vacantienummer — van het „Paedagogisch tijdschrift“.

2de, dat naar redactionele usance de hoofdredacteur de samenstelling van dit nummer overlaat aan den secretaris van de redactie, die voor dit nummer dan ook alleen de verantwoordelijkheid draagt; maar bovenal:

3de, dat het „Paedagogisch tijdschrift“ voor het Christelijk onderwijs“ een tijdschrift is, dat niet presteert Gereformerd te zijn en dat krachtens jarenlange praktijk allerlei stemmen uit de kringen van het Christelijk onderwijs aan het woord laat komen. Op dezelfde wijze als men in de Ned. Chr. radio-vereeniging, waarvan Prof. Schilder bestuurslid is, ook wel eens dingen door de radio zal moeten horen, waarvoor Prof. Schilder persoonlijk de verantwoordelijkheid niet graag zou willen dragen.

In het bestuur der Ver. v. Chr. pedagogisch waarvan het „Paed. tijdschrift“ het orgaan is, zitten naast elkaar mannen uit het Chr. onderwijs van verschillende richting.

Hierbij merk ik op:

a. het artikel van Dr Schuyten is óf door dezen of eigen initiatief ingezonden, en in dat geval dan geplaatst zonder voorkennis van den hoofdredacteur, of de inzending (die aan de plaatsing toch altijd voorafgaat) was dezen bekend. In het eerste geval blijft de redactie van dit tijdschrift een zoo verregaande synthese aan te durven, dat zij een artikel, dat b.v. de N.C.R.V. in elk geval weigeren zou — de A.V.R.O. ook denk ik — durft publiceren zonder een redactionele storm te duchten. En voor zulk een sfeer zou de hoofd-

redactie niet verantwoord is de hoofdredactie der aut. wat ik zei: dat b. ook vóór die de redactieleden redactie kende gequalificeerd; c. de redactie schrijvend onder redacteur — nee zo algemeen is; waarom is dan A. Junse, over bonnele noot geerd, dat plaats een betuiging v. some N.C.R.V. in d. de N.C.R.V. Breekt men daa loopende groep tenduren, waar kan beschikken door een tijdsel naar de N.C.R.V. vraag geweest, t e bovendien: dat mij als sym iemand daar ee grondslag der N tijkheid daar oo erheid; f. de verwijz dat de redactie erkent, doch h systeem, dat me de verwijzing n ze natuurlijk n als ik het artikel toom acht („So g. het „Paed. van. O neen. A christelijk; h. juist verles gezonden stuk land, Vlaarding datzelfde b afkeurende criti kelen over „Ge tiek sprak mij tegen Barth, ze ik die copie ind geen oogenblik laar uit te noo te melden, dat t Het zou anders dit blad schree i. ik vraag z Want ik was sfeer, die in matie“ mogelijk gezien had, in het later zoud inzake „geestel woordelijk voor een stuk, dat h na Augustus—! Tijdschrift“ Dr Eindelijk sch

persoonlijk aan een 3-tal toen: Pij, L f

Dit schrijft medeweten en daarom dezen:

a. mijn criti zoek van an

b. ik wist, d instig uitbuit

c. toch heb i d. dat u een

houd op, jong ik zei herhaald

erin toestemt, dat kan treni

bedoeld zijn; e. hoe het d

En dat gepsc bedert in alle

f. zakeleijk want het sugg

personen gaat, zijn. „Die“

ireniek aa

Over deze (naar 1 Cor. Jongelingsblac

Wat bedoe In hoofdst

lijke gaven“ trent eenig

geven. Die „gees

reeds uitdru wel bitor

den Heilige

1) De plural